

عطیه نبوت

محمد قاسمی^۱

مقدمه

یکی از راه‌هایی که برخی از فرقه‌های نوپدید به تأسی از مسیحیت، برای معنوی جلوه دادن خود و تبدیل شدن به رهبران معنوی جذاب و مخاطب پسند، در پیش می‌گیرند، پیش‌گویی از آینده و به اصطلاح نبوت کردن است. معمولاً رهبر کاریزماتیک یک فرقه یا جریان معنوی، اولین کاری که برای جذب فردی جدید انجام می‌دهد، این است که تسلط خود را بر روح و ابعاد معنوی زندگی آن فرد را به رخش بکشد. ساده‌ترین و مهم‌ترین راه برای این کار نیز بیان مسائلی از زندگی آن فرد به صورت پیش‌گویانه و از سر غیب است تا او را به شگفتی وادارد و سپس سلطه معنوی خود را اثبات کند. این کار دو گونه تأثیر بر فرد قربانی دارد. از یک سو شخصیت کاریزماتیک و معنوی پیش‌گو، به عنوان فردی که با خدا به طور ویژه مرتبط است یا در جایگاه خدا قرار دارد، را آشکار می‌کند. از سوی دیگر سبب می‌شود تا قربانی گمان کند اگر دستورالعمل‌های گفته شده را به خوبی انجام ندهد، اسرار زندگی او برملا خواهد شد و به عبارت دیگر از جدا شدن از آن جریان، بخاطر بیم از افشای مسائل شخصی خود دچار واگم می‌شود.

روش‌ها و مبانی مختلفی برای این نوع از پیش‌گویی‌ها وجود دارد. ما در این جا به ریشه اصلی آن که در مسیحیت امروزی به عنوان بالاترین حد معنویت مطرح می‌شود پرداخته و آن را تحلیل و نقد می‌کنیم. لذا در این مقاله نسبت به فال‌گیری و پیش‌گویی‌های خیابانی بحثی نخواهیم داشت. در مسیحیت امروزی معنویت پیش‌گویانه با عنوان عطیه نبوت شناخته می‌شود.

پیش‌گویی در کتاب مقدس

مسیحیان معتقدند در عید پنطیکاست روح‌القدس بر حواریون نازل شد و قدرت‌هایی را به آنان بخشید. عید پنطیکاست یا گلریزان روزی است که به عنوان یادبود نزول روح‌القدس بر حواریون مسیح توسط مسیحیان جشن گرفته می‌شود.

پنطیکاست واژه‌های یونانی است به معنای پنجاهه. لذا به مسیحیانی که قائل به عطیه نبوت هستند، مسیحیان پنطیکاستی و پنجاهه‌گرا نیز گفته می‌شود. در باره ماجرای پنطیکاست و نزول روح‌القدس بر حواریون در عهد جدید آمده است:

اعمال رسولان ۲: ۱ و چون روز پنطیکاست رسید، به یک دل در یکجا بودند. ۲ که ناگاه آوازی چون صدای وزیدن باد شدید از آسمان آمد و تمام آن خانه را که در آنجا نشسته بودند پر ساخت. ۳ و زبانه‌های منقسم شده، مثل زبانه‌های آتش بدیشان ظاهر گشته، بر هر یکی از ایشان قرار گرفت. ۴ و همه از روح‌القدس پر گشته، به زبان‌های مختلف، به نوعی که روح بدیشان قدرت تلفظ بخشید، به سخن گفتن شروع کردند. ۵ و مردم یهود دیندار از هر طایفه زیر فلک در اورشلیم منزل می‌داشتند. ۶ پس چون این صدا بلند شد گروهی فراهم شده، در حیرت افتادند زیرا هر کس لغت خود را از ایشان شنید. ۷ و همه مبهوت و متعجب شده به یکدیگر می‌گفتند، مگر همه این‌ها که حرف می‌زنند جلیلی نیستند؟ ۸ پس چون است که هر یکی از ما لغت خود را که در آن تولد یافته‌ایم می‌شنویم؟ ۹ پارتیان و مادریان و عیلامیان و ساکنان جزیره و یهودیه و کپدکیا و پنتس و آسیا ۱۰ و فریجیه و پمفلیه و مصر و نواحی لیبیا که متصل به قیروان است و غربا از روم، یعنی یهودیان و جدیدان ۱۱ و اهل کربت و عرب، این‌ها را می‌شنویم که به زبان‌های ما ذکر کبریایی خدا می‌کنند. ۱۲ پس همه در حیرت و شک افتاده، به یکدیگر گفتند، این به کجا خواهد انجامید؟ ۱۳ اما بعضی استهزاکنان گفتند که از خمر تازه مست شده‌اند! ۱۴ پس پطرس با آن یازده برخاسته، آواز خود را بلند کرده، بدیشان گفت، ای مردانیهود و جمیع سکنه اورشلیم، این را بدانید و سخنان مرا فرا گیرید. ۱۵ زیرا که این‌ها مست نیستند چنانکه شما گمان می‌برید، زیرا که ساعت سوم از روز است. ۱۶ بلکه این همان است که

یوئیل نبی گفت ۱۷ که، خدا می‌گوید در ایام آخر چنین خواهد بود که از روح خود بر تمام بشر خواهیم ریخت و پسران و دختران شما نبوت کنند و جوانان شما رویاها و پیران شما خوابها خواهند دید؛ ۱۸ و بر غلامان و کنیزان خود در آن ایام از روح خود خواهیم ریخت و ایشان نبوت خواهند نمود.^۱

بعد از نزول، به شرحی که در عبارات فوق آمده است، روح القدس قدرت‌هایی را به حواریون بخشید. در مورد این قدرت‌ها یا عطایا در کلام حضرت مسیح علیه السلام عبارت صریحی یافت نمی‌شود، اما پولس در موارد متعدد نسبت به آن‌ها تأکیدی ویژه ورزیده و به تبیین عطایای مزبور می‌پردازد. وی نه عطیه را به روح القدس در عهد جدید نسبت می‌دهد^۲ که از جمله آن‌ها عطیه نبوت است. مسیحیان معتقد به الهیات جذبه‌ای در اثبات این نوع از الهیات در عصر کنونی، استدلال می‌کنند این عطایا، از پیش توسط حضرت یوئیل نبی علیه السلام پیش‌گویی شده است:

یوئیل ۲: ۲۸ و بعد از آن روح خود را بر همه بشر خواهیم ریخت و پسران و دختران شما نبوت خواهند نمود و پیران شما و جوانان شما رویاها خواهند دید.

ادعای آنان در حالی است یوئیل نبی در این عبارات از زمانی سخن می‌گوید که پادشاهی خداوند حاکم شده است در حالی که در حال حاضر هنوز بازگشت مجدد مسیح‌اتفاق نیفتاده و این پادشاهی تحقق پیدا نکرده است.^۳ لذا می‌توان این پیش‌گویی را چنان که برخی نیز معتقدند و در عبارات فوق نیز بدان تصریح شده است،^۴ به عصر حواریون و ماجرای پنطیکاست تفسیر کرد، نه عصر کنونی.^۵ بنابراین تمام ادعاهای مسیحیت کنونی مبنی بر اجرای عطیه نبوت، طبق عهد جدید ادعایی گزاف است.

مدعیان عطیه نبوت در عصر کنونی، می‌گویند حضرت عیسی علیه السلام وعده تحقق یافتن پیش‌گویی یوئیل نبی مبنی بر انجام الهیات جذبه‌ای در عصر کنونی و نبوت مردم را داده است.^۶ اما آیات مورد استناد در این زمینه، تنها فصل آخر

۱. اعمال رسولان ۲ آیات ۱ تا ۱۸.

۲. اول قرنتیان ۱۲: ۷.

3. Scofield, 2013.

۴. اعمال رسولان ۲: ۱۶.

5. David Guzik's Commentary on the whole Bible.

۶. مرقس ۱۶: ۱۵.

انجیل مرقس است که آن را نیز پژوهشگران مسیحی خودشان ثابت کرده‌اند، کاملاً جعلی است و در نسخه‌های اصیل کتاب مقدس وجود ندارد.

عطایای نه گانه روح

عطایای نه گانه روحی القدس در عهد جدید در چندین مورد توسط پولس ذکر شده است. در این میان از بین همه عطایا، پولس بر عطیه نبوت و پیش‌گویی بیش از همه تأکید می‌کند. وی می‌گوید:

اول قرنتیان ۱۴: ۵ و خواهش دارم که همه شما به زبان‌ها تکلم کنید،
لکن بیشتر اینکه نبوت نمایید. زیرا کسی که نبوت کند بهتر است از
کسی که به زبان‌ها حرف زند، مگر آنکه ترجمه کند تا کلیسا بنا شود.

عطیه نبوت

در کتاب مقدس و سخنان پولس نبوت به معنای پیش‌گویی است. بدین بیان که فرد نبوت کننده، اطلاعات و مباحثی که وانمود می‌کند تا کنون از مخاطب خود نشنیده است، را به عنوان الهام الهی به صورت ناگهانی و بدون نقشه قبلی، برای او بازگو می‌کند. معمولاً اجرای عطیه نبوت توسط رهبران کاریزماتیک مسیحی، در منظر عمومی یا در برابر دوربین‌های تلویزیونی انجام می‌شود. مخاطبان عطیه نبوت در فضایی آکنده از شگفتی قرار می‌گیرند و نسبت به سخنان شخصی که این عطیه را اجرا نموده است، کرنش و حرفش‌نوی بیشتری دارند. پولسدر این باره می‌گوید:

اول قرنتیان ۱۴: ۳ اما آنکه نبوت می‌کند، مردم را برای بنا و نصیحت و تسلی می‌گوید.

کسانی که عطیه نبوت را انجام می‌دهند، به استناد این سخن پولس، هدف از کار خود را آماده سازی مردم جهت پذیرش کلام خدا می‌دانند و بر این باورند که مردم با این کار، در اعتقاد به راستی کلام اجرا کننده عطیه نبوت، استوارتر شده و در نتیجه به کلام خدا ایمان بیشتری خواهند داشت. این سخن در صورتی که بعد از مراسم اجرای عطیه نبوت، آیین موعظه یا خواندن کتاب مقدس وجود داشته باشد، ممکن است قابل قبول باشد اما معمولاً جلساتی که در آن عطیه نبوت اجرا می‌گردد، خالی از وعظ بوده و مرسوم است بلافاصله بعد از عطیه نبوت، عطیه شفا را انجام می‌دهند. لذا معمولاً عطیه نبوت برای نمایش اقتدار معنوی رهبران

کارزماتیک کلیسا انجام می‌شود. عطیه نبوت، از آن جایی که بر محبوبیت و جذبه اجرا کنندگان آن می‌افزاید، از عطایای محبوب رهبران جذبه‌گرای مسیحی است. لذا افراد زیادی برای کسب این محبوبیت، تلاش می‌کنند تا با روش‌های گوناگون خود، با اجرای عطیه نبوت، خود را مورد تایید روح‌القدس اعلام کنند. این روش از مسیحیت به سایر جریانات فرقه‌ای نیز سرایت کرده است. از جمله فرقه‌هایی که از این گزینه برای مطرح نمودن خود استفاده می‌کند، می‌توان به عرفان حلقه اشاره کرد.

در سخن پولس، در عبارتی که گذشت، هدف از عطیه نبوت تسلی بخشی مردم ذکر شده است. لذا برخی از مسیحیان معتقدند نبوتی که توسط فرد انجام می‌شود، صرفاً باید در بیان نکات مثبت باشد. زیرا در نکات منفی تسلی بخشی وجود ندارد. برخی نیز این دیدگاه را نپذیرفته و نکات منفی را نیز نوعی تسلی می‌دانند.

نبوت به دو نوع صورت می‌گیرد:

الف- پیش‌گویی از امری که در آینده اتفاق خواهد افتاد.

ب- پیش‌گویی از تعلیم یا اصلاح و بهبودی امری که در حال حاضر در حال رخ دادن است.^۱

امروزه عطیه نبوت به وفور توسط معتقدان به الهیات جذبه‌ای در آیین‌های جمعی، در زمان و به میزان دلخواه، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

برخی از افرادی که عطیه نبوت را به نمایش می‌گذارند، از فریب‌های گوناگون استفاده می‌کنند. به عنوان مثال این افراد از طریق منشی یا افراد ویژه‌ای که این ماموریت را به آنان داده‌اند، اطلاعاتی محدود را از اعضای کلیسای خود به دست می‌آورند و سپس با عنوان نبوت کردن، این اطلاعات را در جمع برای همگان بیان می‌کنند. در بسیاری از کلیساها نیز این اطلاعات از طریق تکمیل فرم اعانات به کلیسا، توسط اعضای شرکت کننده در جلسه جمع‌آوری شده و مورد استفاده قرار می‌گیرد. مستندهای تصویری فراوانی در افشای این نوع فریب‌ها در اجرای عطیه نبوت منتشر و در دسترس پژوهشگران قرار دارد.

1. Abramson, Dr. Bob. (2012). Gifts of the Spirit – 04 three vocal-utterance gifts-prophec. Retrieved January 2015, 18, from (www.mentoringministry.com/system/wp-content/uploads/12/2012/Gifts-of-theSpirit-04-Three-Vocal-UtteranceGifts-Prophec....pdf, p1:).

نبوت اعطایی یا اکتسابی

عطیه نبوت یک عطیه اکتسابی نیست، بلکه اعطایی است. لذا فقط روح القدس هر وقت و برای هر کس که بخواهد آن را عطا می‌کند. پولس در نامه‌های خود به این مطلب با عبارات زیر اشاره می‌کند:

اول قرنتیان ۱۲: ۱۰ و یکی را قوت معجزات و دیگری را نبوت و یکی راتمییز ارواح و دیگری را اقسام زبان‌ها و دیگری را ترجمه زبان‌ها. ۱۱ لکن در جمیع اینها همان یک روح فاعل است که هرکس را فرداً بحسب اراده خود تقسیم می‌کند.

عبرانیان ۴: ۲ در حالتی که خدا نیز با ایشان شهادت میداد به آیات و معجزات و انواع قوت و عطایای روح القدس برحسب اراده خود.

تفاوت ادعای پولس با آن چه امروزه کشیشان مسیحی انجام می‌دهند، از این جهت است که مجریان این عطیه همیشه و هر وقت که خود بخواهند به اجرای آن می‌پردازند و نه هر وقت که روح القدس بخواهد. از طرف دیگر برخی از این افراد، ایمان‌داران امین و لایق این عطیه نیستند. بلکه از کسانی هستند که به دلیل جرم و سوء استفاده‌های مختلف از مردم، حتی محکومیت‌های قضائی داشته‌اند. اسناد فعالیت‌های ضداخلاقی و مغایر با کتاب مقدس این کشیشان، توسط دیگر جریان‌های مسیحی افشا و منتشر شده است.

امروزه از عطیه نبوت به نحو گسترده‌ای استفاده می‌شود. اما طبق آن چه پولس می‌گوید زمان این عطیه به پایان رسیده و به عصر حواریون اختصاص داشته است. بنابراین انجام آن در این زمان که هنوز بازگشت دوباره حضرت مسیح علیه السلام نیز اتفاق نیفتاده است، وجهی ندارد. به باور سایر جریان‌های مسیحی نیز عطیه نبوت به عصر حواریون اختصاص داشته و در آن زمان به پایان رسیده است^۱ و باز در زمان ظهور مجدد مسیح علیه السلام عطا خواهد شد. در حالی که مسیحیان باورمند به الهیات جذبه‌ای، آن را در حال حاضر مورد استفاده قرار می‌دهند.

بر خلاف دیدگاه پولس، در دیدگاه اسلامی نیز تمام اولیای الهی در تمام دوران‌ها می‌توانند از این عطیه بهره‌مند باشند، اما عطیه نبوتی که از دیدگاه اسلامی مطرح می‌شود با آن چه مسیحیان پنطیکاستی امروزه انجام می‌دهند تفاوت‌های اساسی دارد که در ادامه بدان اشاره خواهیم کرد.

۱. اول قرنتیان ۱۳: ۸.

عطیه نبوت از دیدگاه اسلامی

از دیدگاه اسلام شیعی پیش‌گویی و نبوت، یکی از ساده‌ترین و کم‌ارزش‌ترین کارهایی است که توسط پیامبران الهی، اوصیای آنان، امامان معصوم، و اولیای الهی می‌تواند انجام شود، و انجام آن به جز در مواردی که یک ولی الهی تشخیص می‌دهد، مذموم است. از جمله تفاوت‌هایی که می‌توان نسبت به نبوت از دیدگاه اسلامی با نبوت از دیدگاه مسیحیت پنطیکاستی ذکر کرد، این است که:

در نبوت اسلامی، شخص هر گاه که بخواهد نمی‌تواند پیش‌گویی کند. بلکه تنها وقتی که خداوند اراده نماید، این پیش‌گویی قابل انجام است. بر این اساس هیچ انسانی از آینده، جز به تفویض الهی، نمی‌تواند خبر بدهد.

﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾^۱

آگاهی از زمان قیام قیامت مخصوص خداست، و اوست که باران را نازل می‌کند، و آن‌چه را که در رحم‌های مادران است می‌داند، و هیچ‌کس نمی‌داند فردا چه به دست می‌آورد، و هیچ‌کس نمی‌داند در چه سرزمینی می‌میرد؟ خداوند عالم و آگاه است!

بر این اساس، حتی پیش‌گویی‌های حضرت مسیح علیه السلام نیز جز با اراده الهی نبوده است. چنان که قرآن کریم نیز عطیه نبوت آن حضرت در تعبیر ﴿وَأَنْبِئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ﴾^۲ را منوط به اذن الهی می‌داند.

در نبوت اسلامی، پیش‌گویی صرفاً برای جذب افراد و به صورت نمایشی انجام نمی‌شود. چه بسا در زمان پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله اگر برخی نبوت‌ها در برخی جمع‌های عمومی انجام می‌شد، افراد بیشتری به آسانی دین اسلام را می‌پذیرفتند. اما چون در اسلام اراده الهی بر ایمان آوردن حکیمانه و همراه با تعقل است، چنین نبوت‌های نمایشی‌ای در همه جا انجام نمی‌شد.

اساساً فرهنگ پیش‌گویی، به جز برای اثبات نبوت یا امامت، در اسلام مذموم بوده و روایات فراوانی درباره آن آمده است. به طوری که مردم حتی از مراجعه به افراد پیش‌گو نیز منع شده‌اند. اما در مسیحیت پنطیکاستی در بیشتر جلسات کلیسایی، عطیه نبوت توسط کشیشان جذب‌گرا، در قالب یک سرگرمی برای به

۱. لقمان: ۳۴.

۲. آل عمران: ۴۹.

شگفت آوردن حاضران و جذابیت برنامه‌ها اجرا می‌گردد و استقبال مردم نیز مورد ستایش کشیشان قرار می‌گیرد.

با وجود اشکالات فراوانی که به اجرای عطیه نبوت در عصر حاضر وارد می‌شود، این بدین معنا نیست که هرگز این عطیه در طول تاریخ مسیحیت وجود نداشته است. بلکه یقیناً حضرت مسیح علیه السلام و حواریون از این عطیه، با منشأ الهی بهره‌مند بوده‌اند، اما نه بدان نحوی که عهد جدید آن را مطرح نموده است. چرا که قرآن کریم در بیان بهره‌مندی حضرت مسیح علیه السلام از معجزات الهی، پس از ذکر قدرت آن حضرت در آفرینش پرنده به قدرت خداوند، شفای کورمادرزاد، شفای بیماری برص (پیسی) و بالاتر از همه این‌ها، حتی زنده کردن مرده به اذن، به توانایی برجسته آن حضرت در پیش‌گویی از امور غیبی یا همان عطیه نبوت، می‌پردازد.

﴿وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ أَنِّي أَخْلَقُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَ أُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَ الْأَبْرَصَ وَ أُخِي الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ أَنْتَبِّحُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَ مَا تَدْخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾^۱

و (او را به عنوان) رسول و فرستاده به سوی بنی‌اسرائیل (قرار داده، که به آن‌ها می‌گوید: من نشان‌های از طرف پروردگار شما، برایتان آورده‌ام؛ من از گل، چیزی به شکل پرنده می‌سازم؛ سپس در آن می‌دمم و به فرمان خدا، پرنده‌ای می‌گردد. و به اذن خدا، کور مادرزاد و مبتلایان به برص [= پیسی] را بهبودی می‌بخشم؛ و مردگان را به اذن خدا زنده می‌کنم؛ و از آن چه می‌خورید، و در خانه‌های خود ذخیره می‌کنید، به شما خبر می‌دهم؛ مسلماً در این‌ها، نشان‌های برای شماست، اگر ایمان داشته باشید!

نکته حائز اهمیت در بیان قرآن کریم، ذکر تدریجی قدرت‌های الهی آن حضرت است. به طوری که بعد از قدرت احیای مرده، اخبار از غیب را به ایشان نسبت می‌دهد و این نشان از جایگاه و اهمیت اخبار از غیب است که هم ردیف زنده کردن مردگان آمده است.

ریشه‌های نبوت

به طور کلی سرمنشأ آن‌چه امروزه تحت عنوان عطیه نبوت و پیش‌گویی مطرح می‌شود، می‌تواند یکی از موارد زیر باشد:

۱. نبوت حقیقی با منشأ الهامی

نبوت حقیقی ناشی از ارتباط معنوی و با دریافت الهامی از خداوند، ویژه اولیای الهی است. علاوه بر حضرت مسیح علیه السلام و دوازده حواری ایشان، در تاریخ مسیحیت قدیسانی بوده‌اند که حقیقتاً از این نوع عطیه بهره‌مند بوده‌اند. به عنوان نمونه‌ای از این شخصیت‌ها در جغرافیای اسلامی می‌توان به صومعه نشینانی اشاره کرد که پیش‌گویی‌هایی را نسبت به پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله در این زمینه به حق جویانی همچون سلمان فارسی و دیگران، ارائه می‌کردند. اما امروزه با توجه به شخصیت‌شناسی کشیشانی که با رویکردهای صهیونیستی خود و حمایت از ظالمین و چپاول دیگران، مدعی این نحوه الهام معنوی هستند، به جرأت می‌توان گفت که هیچ کدام از آنان در زمره این گروه به حساب نمی‌آیند.

۲. نبوت حدسی

به طور معمول افرادی که از هوش سرشاری بهره‌مند هستند و نسبت به شخصیت مخاطبان خود زیرکی خاصی دارند، با استفاده از حدسیات می‌توانند با برخی پیش‌گویی‌ها، مخاطب را به خود جذب نمایند. اشکال نبوت‌های از این دست، این است که تنها در مسائلی خاص امکان پذیر است. لذا کسانی که به مدت طولانی در جلسات نبوت این افراد شرکت می‌کنند، پس از مدتی به وضوح فرایند خاص و تکراری این‌گونه نبوت‌ها را در کلام این اشخاص تشخیص خواهند داد. نبوت در این صورت با منشأ الهی نبوده و نمی‌تواند الهامی از روح القدس باشد. چرا که حتی افراد غیر مسیحی و حتی بی‌دین و ضد خدا نیز می‌توانند از این روش و چه بسا بهتر از یک کشیش مسیحی استفاده کنند.

راه سنجش این افراد، وانمود کردن شواهدی متفاوت و هوشمندانه برای غیر قابل پیش‌بینی کردن وقایع است تا بررسی شود، آیا باز هم فرد مدعی عطیه نبوت، می‌تواند بر اساس حدسیات خود درست عمل کند؟ البته در چنین مواقعی این کشیشان وقتی با اعتراض مخاطب به دروغ‌گویی آنان رو به رو می‌شوند، در

پاسخ می‌گویند اطلاعات شما ناقص یا نادرست بوده است. در حالی که اساساً عطیه نبوت باید مستقلاً و صرف نظر از اطلاعات و سخنانی که مخاطب آن را می‌گوید اجرا شود و حقیقت را صرف نظر از شواهد موجود، اعم از واقعی یا انحرافی یا دروغین، بیان کند.

۳. نبوت ریاضتی

برخی از اشخاص با ریاضت‌های فشرده و سنگینی که در مدتی طولانی تحمل می‌کنند، به قابلیت‌های خاصی دست می‌یابند که به کمک آن می‌توانند نبوتو پیش‌گویی‌هایی قابل توجه داشته باشند.

این افراد به دو دسته تقسیم می‌شوند. برخی حقیقتاً ریاضتی نمی‌کشند. بلکه در زی مرتاض‌مآبانه به پیش‌گویی می‌پردازند تا نانی کسب کنند. این افراد در حقیقت در زمره همان گروه نبوت حدسی هستند.

اما دسته دوم کسانی هستند که حقیقتاً ریاضت نفس می‌کشند. این‌ها نیز برخی با ریاضت‌های غیر شرعی به برخی قدرت‌ها دست می‌یابند که تعدادشان بسیار نادر و اندک است، اما غیر ممکن نیست. در اخبار و نبوت‌های این گروه خطاهای فراوانی یافت می‌شود و ادبیات نبوت آنان نیز ادبیات مکاشفه‌ای و ایهام‌آلود است که هر کسی می‌تواند از آن برداشتی متناسب با اندیشه‌ها و فضای فکری خود را داشته باشد. مانند پیش‌گویی‌هایی مشهور نوسترآداموس.

از دسته دوم، برخی نیز از راه ریاضت‌های شرعی و سلوک عارفانه عمل می‌کنند که در زمره همان گروه نخست یعنی کسانی که نبوت حقیقی با منشأ الهامی دارند محسوب خواهند شد. در نبوت‌های این دسته، معمولاً خطا وجود ندارد. مگر این که در تفسیر از این نبوت‌ها فهم لازم به درستی صورت نگیرد.

۴. نبوت شیطانی

شیطان با نام خاص ابلیس، از جنس جن بوده و شیاطین کافر در انتشار اخبار و اسرار مردم، قدرت‌های ویژه‌ای دارند که باعث شده است تا مدعیان مختلف تلاش کنند، از قابلیت‌های آن به عنوان معنویت، به نام خود و بدون این که منشأ آن را به دیگران بگویند، استفاده کنند. به عنوان مثال یکی از ویژگی‌های جن این است که می‌تواند از گذشته و حال نسبت به برخی از افراد و برخی از وقایع اطلاعاتی را به کسانی که با او مرتبطند، بدهد. برخی از کشیشانی که محور فعالیت‌های معنوی خود را عطیه نبوت قرار داده‌اند از این ویژگی جن استفاده می‌کنند:

﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾^۱
 و از آن چه نام خدا بر آن برده نشده، نخورید! این کار گناه است؛ و شیاطین به دوستان خود مطالبی مخفیانه القا می‌کنند، تا با شما به مجادله برخیزند؛ اگر از آن‌ها اطاعت کنید، شما هم مشرک خواهید بود!

ادعای معنویت نماها مبنی بر پیش‌گویی از آینده، در حالی است که جن تنها می‌تواند از رویدادهایی که در گذشته اتفاق افتاده یا در حال حاضر در حال رخ دادن هستند، خبر بدهد و از استماع اخبار آینده منع شده است:

﴿وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ﴾ (* إِلَّا مَنْ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَاتَّبَعَهُ شَيْهَابٌ مُبِينٌ)^۲

و آن را از هر شیطان رلنده شده‌ای حفظ کردیم؛ مگر آن کس که استراق سمع کند (و دزدانه گوش فرا دهد) که «شهاب مبین» او را تعقیب می‌کند (و میراند).

با توجه به این آیه شریفه معنای حقیقی نبوت که همان پیش‌گویی از وقایع آینده باشد، در این جا توسط جنیان اتفاق نمی‌افتد. بلکه پیش‌گویی که از کمک جن بهره می‌گیرند معمولا از اخبار گذشته سخن می‌گویند اما به گونه‌ای که شخص تصور می‌کند این فرد به تمام اخبار گذشته و آینده او اشراف کامل دارد. یکی از راه‌های ساده آزمایش این مدعیان، طرح سوالاتی غیر قابل پیش‌بینی از وقایعی در آینده و درخواست پاسخ از آنان است.

معمولا مردم گمان می‌کنند این افراد قدرتی معنوی دارند که توانسته‌اند به تسخیر جن بپردازند. اما حقیقت آن است که جنیان کافر، این افراد را به تسخیر خود درآورده‌اند. لذا در قبال انجام برخی از گناهان یا رفتارهای دلخواه جن، اخبار و اطلاعات لازم را در اختیار فرد مورد نظر قرار می‌دهند. به عنوان مثال یکی از اولین گناهایی که این افراد توسط جنیان کافر ملزم به انجام آن هستند، توهین به خداوند متعال، توهین به قرآن کریم و حتی توهین به کتاب مقدس، به انواع مختلف آن هستند.

به استناد برخی از آیات قرآن کریم، به نبوت از نوع ارتباط با جن کهانت نیز گفته می‌شود. علامه حلی در این باره می‌گوید:

۱. الأنعام : ۱۲۱.

۲. الحجر: ۱۷-۱۸.

و کذا یحرم تعلم الکهنه و تعلیمها و الکاهن هو الذی له رئی من الجن یاتیه
بالاخبار...

و همچنین آموزش دیدن کهننت و نیز آموزش دادن آن حرام است.
کاهن کسی است که صاحب رأیی از جنیان وجود دارد که اخبار را برای
او می آورد.^۱

شهید ثانی نیز در مسالک نوشته است:

کهنات: عمل یوجب طاعة بعض الجن له و اتباعه له؛ بحیث یاتیه الاخبار
العائیه:

کهنات؛ عملی است که باعث می شود تا جن تابع او شده، و برایش
اخباری غیبی را بیاورد.^۲

یکی از تهمت هایی که مخالفان پیامبر ﷺ پیوسته به ایشان می زدند این بود
که می گفتند ایشان اخبار غیب و پیش گوئی را از طریق ارتباط با جنیان به دست
می آورد. قرآن کریم در دفاع از پیامبر و رد این اتهام می فرماید:

﴿فَذَكِّرْ مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَ لَا مَجْنُونٍ﴾^۳

پس تذکر ده، که به لطف پروردگارت تو کاهن و مجنون نیستی!

﴿وَ لَا يَقُولُ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ﴾^۴

و نه گفته کاهنی، هر چند کمتر متذکر میشوید!

در این آیات، کهنات و کاهن بودن پیامبر گرامی اسلام ﷺ رد و انکار، و
و حیانی و منشأ الهی داشتن قرآن اثبات شده است.

۵. نبوت با جمع آوری مخفی اطلاعات مخاطب

برخی از کشیشان با کمک همدستان خود اطلاعاتی را پیش از اجرا مراسم عطیه
نبوت، از مخاطبان خود و بدون اطلاع آنان جمع آوری می کنند و سپس در جمع عمومی
این اطلاعات را از آنان به زبان می آورند. معمولاً مخاطبان این برنامه ها از این که
می بینند کشیش اخباری را درباره آنان می دهد که به او نگفته اند حیرت زده می شوند.
آنان از این که مورد عنایت روح القدس قرار گرفته اند و روح القدس اخبار آنان را به
کشیش گفته است، به وجد می آیند. در حالی که اساساً روح القدسی در کار نیست و

۱. تذکره، ج ۱، ص ۵۸۳.

۲. و نیز رک: بحار الانوار، ج ۵۵، ص ۲۵۹.

۳. الطور: ۲۹.

۴. الحاقه: ۴۲.

اطلاعات آنان از راه‌های دیگری کسب و در جلسه عمومی تحت عنوان عطیه نبوت، به اطلاع همه میرسد.

راهی ساده برای آزمایش این افراد، ارائه اطلاعات غلط جهت عضویت در این‌گونه کلیساها یا ارائه اطلاعات منحرف کننده هنگام پر کردن فرم اعانات کلیسا می‌باشد. در این موارد مخاطب خواهد دید کشیشی که مدعی عطیه نبوت از طریق روح القدس است، تنها اطلاعات غیر واقعی که مخاطب به او داده را نبوت می‌کند و روح القدس ادعایی او، قدرت تشخیص واقعیت را ندارد!

عطیه نبوت در بین برخی از دکانویسان و مدعیان اسلامی و حتی دیگر فرقه‌ها مانند عرفان کیهانی، برای جلب اعتماد مخاطبان با روش‌های متفاوتی وجود دارد.

۶. نبوت فریب کارانه

در برخی از انواع قبلی نبوت که گفتیم، ممکن است فریب وجود داشته باشد، اما لزوماً همه این موارد با فریب همراه نیست. به عنوان مثال در نبوت حدسی، نبوت کننده تلاش می‌کند واقعیت را از روی حدس بیان کند، گرچه ممکن است در این حال، مواردی نیز صحیح نباشد و مخاطب فریب داده شود، اما مواردی هم صادق خواهد بود. در نبوت با جمع‌آوری مخفی اطلاعات مخاطب نیز به همین گونه است. در این حالت اطلاعات صحیحی به مخاطب عرضه شده و بر اساس آن‌ها در بسیاری از موارد نبوتی ارائه می‌شود که بر واقعیت منطبق خواهد کرد. هر چند منشأ چنین نبوتی، الهام الهی نبوده است. به طور کلی می‌توان گفت تمام نبوت‌هایی که گرچه صحیح‌اند، اما به نحوی به مخاطب القا می‌شوند که از سوی خداوند هستند، نبوت فریب کارانه هستند. اما در این جا منظور ما از عبارت نبوت فریب کارانه نبوت‌هایی است که هرگز با واقع نیز منطبق نخواهند شد. به عبارت دیگر این‌گونه نبوت‌ها هم در جمع‌آوری اطلاعات و منشأ الهامی آن، فریب هستند و هم در منطبق شدن بر واقعیت.

در این حالت نبوت کنندگان از روش‌هایی برای اقناع مخاطب خود استفاده می‌کنند تا آنان منشأ درست نبودن نبوت را در نادرستی شخصیت نبوت شونده جستجو کنند نه قدرت الهامی شخصیت نبوت کننده. در برخی از روش‌ها نیز بعد از این که نبوت مزبور با واقعیت منطبق نشد، به بیان تفسیر متفاوت و جدیدی می‌پردازند و با تفسیر جدید خود، به مخاطب القا می‌کنند که نبوت قبلی را درست نفهمیده است، لذا دچار خطا شده. در حقیقت با فریب مخاطب برای

توجیه نادرستی نبوت خود، فهم او را از نبوت زیر سوال می‌برند. مانند پیش‌گویی‌های فراوانی که از سوی برخی از جریان‌ها در کشورهای غربی مبنی بر پایان دنیا در سال ۲۰۱۲ صورت گرفت. وقتی نبوت فوق تحقق نیافت، نبوت‌کنندگان به بیان تفسیری جدید در رسانه‌ها پرداختند و گفتند منظور ما نابودی روح و معنویت در دنیا بود.

یکی از تفاوت‌های نبوت فریب‌کارانه با سایر انواع نادرست نبوت این است که در این نوع، نبوت‌کننده از ابتدا هیچ تلاشی برای راست بودن ادعای نبوت خود ندارد. بلکه از همان آغاز با انگیزه‌های مختلف، به دروغ و فریب نبوتی را عرضه می‌کند و خود نیز به دروغ بودن آن کاملاً واقف است. اما در نبوت‌های نادرست قبل، در بیشتر موارد نبوت‌کننده تلاش می‌کند تا نبوتش حقیقتاً واقعی باشد یا تصور می‌کند که شخصیت وی توان بیان وقایع آینده را دارد ولی دیگران از درک آن عاجزند.

مراجعه به پیش‌گویان

از دیدگاه مراجع اسلامی مراجعه به افراد پیش‌گو و مدعی کهانت، حرام است. لذا باید مردم را از مراجعه به این افراد بر حذر داشت و روایات فراوانی در این زمینه وجود دارد:

پیامبر گرامی اسلام ﷺ :

مَنْ تَكَهَّنَ أَوْ تَكُهَّنَ لَهُ فَقَدْ بَرِيَ مِنْ دِينِ مُحَمَّدٍ: هر کس خود پیش‌گویی کند یا به پیش‌گو مراجعه کند تا برای او پیش‌گویی کنند، از دین محمد(دین اسلام)، بی‌زاری جسته است.^۱

امام صادق علیه السلام:

مَنْ مَشَى إِلَى سَاحِرٍ أَوْ كَاهِنٍ أَوْ كَذَّابٍ يُصَدِّقُهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ: هر کس نزد جادوگر، یا پیش‌گویی یا دروغ‌گویی برود تا او را (در آنچه از آینده می‌گوید) تصدیق نماید، به آنچه خداوند در کتاب خود نازل کرده، کافر شده است.^۲

با توجه به این که مسیحیان کتاب مقدس را کلام خدا می‌دانند و در دیدگاه اسلامی نیز تورات و انجیل به طور کامل رد نشده و با توجه به تایید قرآن کریم و روایات، مسلم است برخی از آیات تورات و انجیل کلام الهی است. لذا روایت

۱. وسائل الشیعه، ج ۱۲، ابواب ما یکتسب به، باب ۲۶، ح ۲.

۲. همان، ح ۳.

امام صادق علیه السلام نسبت به مسیحیان نیز صادق است. بر این اساس می‌توان برای آنان تشریح کرد که در صورت مراجعه به کشیشان مدعی عطیه نبوت، به محتوای کتاب مقدس کفر ورزیده‌اند.

در این زمینه کتاب مقدس نیز در راستای همان مفهوم روایت امام صادق علیه السلام عمل کرده است. حضرت مسیح علیه السلام بارها مردم را از انبیای کذب یا مدعیان دروغین نبوت و پیش‌گویی بر حذر داشته است.

متی ۷: ۱۵: اما از انبیای کذب احتراز کنید، که به لباس میشها نزد شما می‌آیند ولی در باطن، گرگان درنده می‌باشند.

متی ۲۴: ۱۰ و در آن زمان، بسیاری لغزش خورده، یکدیگر را تسلیم کنند و از یکدیگر نفرت گیرند. ۱۱ و بسا انبیای کذب ظاهر شده، بسیاری را گمراه کنند.

مرقس ۱۳: ۲۱ پس هرگاه کسی به شما گوید، اینک، مسیح در این جاست، یا اینک، در آنجا، باور مکنید. ۲۲ زانرو که مسیحان دروغ و انبیای کذب ظاهر شده، آیات و معجزات از ایشان صادر خواهد شد، به قسمی که اگر ممکن بودی، برگزیدگان را هم گمراه نمودندی.

دوم پطرس ۲: ۱: لکن در میان قوم، انبیای کذب نیز بودند، چنانکه در میان شما هم معلمان کذب خواهند بود که بدعتهای مهلک را خفیه خواهند آورد، و آن آقای را که ایشان را خرید انکار خواهند نمود، و هلاکت سریع را بر خود خواهند کشید.

جالب این جاست که عبارات پرهیز از انبیای کذب در کلام منتسب به مسیح و حواریون وجود دارد نه پولس. در این عبارات نه تنها انبیای کذب مذمت شده‌اند، مردمی که به آن‌ها مراجعه می‌کنند نیز مورد سرزنش قرار گرفته‌اند:

«وای بر شما وقتی که جمیع مردم شما را تحسین کنند، زیرا همچنین پدران ایشان با انبیای کذب کردند»^۱.

منابع

۱. انجمن بین المللی کتاب مقدس (۲۰۰۲) کتاب مقدس، ترجمه تفسیری (سوم)، انجمن بین المللی کتاب مقدس.
۲. انجمن های متحد کتاب مقدس، مؤده (۱۹۷۶).
۳. کتاب مقدس، ترجمه مؤده برای عصر جدید.
۴. انجمن های متحد کتاب مقدس.
۵. شیخ حر عاملی، محمد. بن. حسن (۱۴۰۹)، وسائل الشیعة (م. آ. ا. ع. السلام، ویرایش). قم: مؤسسه آل البيت عليهم السلام، ج ۱۲، ابواب ما یکتسب به، باب ۲۶.
۶. گواهی، عبدالرحیم، واژه نامه ادیان، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، سال ۱۳۸۱، چاپ سوم، ص ۱۰۶.
۷. مارتین، هنری، گلن، ویلیام، & همدانی، فاضل. خان. (بی تا).
۸. ترجمه قدیم کتاب مقدس. انگلستان: ایلام.
۹. مجلسی، علامه. محمد. باقر (۱۳۶۲)، بحار الأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار. تهران: دار الکتب الاسلامیه. ج ۵۵، ص ۲۵۹.
10. Abramson , Dr. Bob(2012) Gifts of the Spirit -04Three Vocal-Utterance Gifts-Prophec\.
11. Retrieved January 2015,18 from www.mentoringministry.com/system/wp-content/uploads/12/2012/Gifts-of-the-Spirit-04-Three-VocalUtterance-Gifts-Prophec....pdf, p1.
12. David Guzik's Commentary on the whole Bible.